

ความพοใจต่อความสวยงามของสั้นส่วนทาง มนุษยวิทยาที่แตกต่างกันของพื้นหน้าบัน โดยการออกแบบด้วยคอมพิวเตอร์

ปิยะรัตน์ เฉลิมสุขสันต์ ท.บ., วท.ม. (ทันตกรรมประดิษฐ์)¹
อรพินท์ แก้วปัลล์ ท.บ., Ph.D. (ทันตกรรมบูรณะช่องปากและใบหน้า)²

¹กลุ่มงานทันตกรรม สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

²ภาควิชาทันตกรรมประดิษฐ์ คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพοใจของทันตแพทย์ไทยต่อความสวยงามของสั้นส่วนทางมนุษยวิทยาที่แตกต่างกันของพื้นหน้าบัน

วัสดุและวิธีการ โดยใช้ภาคี 6 ภาค ที่ได้รับการคำนวณและทดสอบแต่งจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งกำหนดให้ขนาดความกว้างของพื้นตัดกลางชีบันมีค่าเป็นร้อยละ 24 ของระยะระหว่างปุ่มพันเขี้ยวชีบันทั้งสอง หรือมีค่าเป็น 1 ใน 6.6 ส่วนของระยะทางระหว่างจุดกึ่งกลางรูม่านตาดำทั้งสอง เมื่อได้ค่าขนาดความกว้างของพื้นตัดกลางชีบันจากทั้งสองวิธีเป็นค่าเฉลี่ยต้นแล้ว นำไปคำนวณขนาดความกว้างของพื้นตัดข้างชีบันและพันเขี้ยวชีบันจากการใช้สั้นระหว่างความกว้างของพื้นต่อพันชีตัดไปที่ร้อยละ 62 70 และ 80 ภาคจำลองในแบบสอบถามถูกเรียงลำดับโดยการสุ่มพร้อมกับการตอบแบบสอบถามความพοใจของทันตแพทย์ และลำดับของภาพจำลองคงที่ตลอดในการทำวิจัยในครั้งนี้ โดยที่ทันตแพทย์ผู้ดูให้คะแนนความพοใจโดยใช้สเกลคะแนนแบบเด็นตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนความพοใจ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อ กันโดยวิธีแรกใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนความพοใจเฉลี่ยของภาพและประสบการณ์ในการทำงานด้านทันตกรรมที่แตกต่างกัน ส่วนวิธีที่สองใช้ในการเปรียบเทียบคะแนนความพοใจเฉลี่ยของเพศ ระดับการศึกษาและสาขาวิชาที่แตกต่าง โดยมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการศึกษา พบร่วมกับภาพจำลองที่มีขนาดความกว้างของพื้นตัดกลางชีบันที่มีค่าเป็นร้อยละ 24 ของระยะระหว่างปุ่มพันเขี้ยวชีบันทั้งสอง และขนาดความกว้างของพื้นต่อพันชีตัดไปที่ร้อยละ 80 ได้รับคะแนนความพοใจจากทันตแพทย์ไทยสูงสุด โดยได้คะแนนความพοใจเฉลี่ย 69.4 ± 16.0 ขนาดและสั้นส่วนของพื้นหน้าบันและเพศของทันตแพทย์ที่แตกต่างกัน มีผลต่อคะแนนความพοใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) แต่ระดับการศึกษาสาขาวิชา และประสบการณ์ในการทำงานด้านทันตกรรมไม่มีผลต่อคะแนนความพοใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

สรุป ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางเบื้องต้นในการวางแผนการรักษาทางทันตกรรมเพื่อความสวยงาม เพื่อช่วยตัดสินใจเลือกขนาดความกว้าง และสัดส่วนของฟันหน้าบัน ในการบูรณะบริเวณดังกล่าว ได้เพิ่มขึ้น

(วันที่ 2554;34:9-20)

คำสำคัญ: การออกแบบโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์; ความพึงพอใจของทันตแพทย์; ทันตกรรมเพื่อความสวยงาม; ฟันหน้าบัน; สัดส่วนทางมนุษยวิทยา

บทนำ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสวยงามทางทันตกรรม คือ รูปร่างของฟันหน้าบัน ขนาดและสัดส่วนของฟันหน้าบัน ความยาวปลายฟันหน้าบัน ความสมมาตร ความสวยงามของเหงือก สีฟัน เส้นกึ่งกลางใบหน้า เส้นกึ่งกลางฟัน จำนวนซี่ฟันที่เห็นในขณะยิม และความสวยงามของรอยยิม¹ จากการศึกษาของ Rosenstiel และคณะ² พบว่า ฟันตัดกลางซี่บัน เป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อความสวยงามขององค์ประกอบฟัน และต่อความสวยงามของใบหน้า การเลือกขนาดและสัดส่วนของฟันหน้าบันให้เหมาะสมสมกับผู้ป่วยนั้นจึงมีความสำคัญต่อความสวยงามทางทันตกรรม

การเลือกขนาดของฟันตัดกลางซี่บัน ๑ ซี่ โดยใช้สัดส่วนทางมนุษยวิทยา House และ Loop³ ได้ทำการศึกษา พบว่าความกว้างจากด้านไก่กลางไปยังด้านไก่กลางของฟันตัดกลางซี่บัน ๑ ซี่ เท่ากับ ๑/๑๖ ของความกว้างของไข่โภมาทั้งสองข้าง (bizygomatic width) ถัดมา Cesario และ Latta⁴ ได้ทำการศึกษา พบว่าความกว้างของฟันตัดกลางซี่บัน ๑ ซี่ มีความล้มพันธ์เป็น ๑ ใน ๖.๖ ของระยะทางระหว่างจุดกึ่งกลางรูม่านตาด้านใน (interpupillary distance) การเลือกขนาดฟันตัดกลางซี่บันโดยใช้วัดจากแบบจำลอง Sterrett และคณะ⁵ ทำการศึกษาความกว้างของฟันตัดกลางซี่บัน โดยการวัดจากแบบจำลองด้วยคลิปเปอร์ พบว่าความกว้างเฉลี่ยของฟันตัดกลางซี่บันของผู้ชาย คือ ๘.๖๙ มม. ส่วนในผู้หญิง คือ ๘.๔๘ มม. ส่วน Kaewplung และคณะ⁶ ทำการศึกษาขนาดของฟันตัดกลางซี่บันพบว่า ขนาดของฟันตัดกลางซี่บัน ๑ ซี่ มีค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ ๒๔ ของระยะระหว่างปุ่มฟันเขี้ยวซี่บันซ้ายถึงปุ่มฟันเขี้ยวซี่บันขวา

การเลือกสัดส่วนของฟันหน้าบัน โดยที่สัดส่วนของฟันหมายถึง สัดส่วนระหว่างความกว้างต่อความยาวของฟัน (width-length proportion) และสัดส่วนระหว่างความกว้าง

ของฟันต่อฟันซี่ดีไป (tooth-to-tooth proportion) สำหรับการนำสัดส่วนลงตาม (golden proportion) มาใช้กับ ทางทันตกรรมในเบื้องต้นความสัมพันธ์ของฟันต่อฟันซี่ดีไปให้สัดส่วนเมื่อมองจากทางด้านหน้า จะมีค่าอยู่ที่ ๐.๖๑๘ หรือประมาณร้อยละ ๖๒ ของฟันซี่ก่อนหน้า^{7,8} และได้มีผลของการศึกษาอื่นที่รายงานว่าสัดส่วนความกว้างของฟันตัดกลางซี่บันต่อฟันตัดข้างซี่บันมีค่าเป็นร้อยละ ๖๗ และสัดส่วนความกว้างของฟันตัดข้างซี่บันต่อฟันเขี้ยวซี่บันมีค่าเป็นร้อยละ ๘๔ ซึ่งเรียกค่านี้ว่า สัดส่วนของเพรสตัน (Preston proportion)^{9,10} จากความคิดของ Lombardi⁷ ในเรื่องการใช้สัดส่วนที่ซ้ำกันทำให้ Ward¹¹ ได้เกิดความคิดของการใช้สัดส่วนที่ซ้ำกันโดยไม่จำเป็นที่จะต้องจำกัดสัดส่วนอยู่ที่สัดส่วนคง常 แต่ควรเป็นสัดส่วนความกว้างที่คงที่ให้คำนิยามว่าสัดส่วนที่เกิดขึ้นทางทันตกรรมที่เกี่ยวกับความสวยงาม (recurring esthetic dental (red) proportion) จากการศึกษาในอดีตถึงความพอใจของทันตแพทย์ต่อสัดส่วนของฟันตัดกลางซี่บัน พบว่า ทันตแพทย์ส่วนใหญ่จะพอใจในสัดส่วนระหว่างความกว้างต่อความยาวในช่วงร้อยละ ๗๕ ถึง ๘๐^{12,13} และในการศึกษาของ Rosentiel และคณะ² พบว่า ทันตแพทย์พอใจมากที่มีสัดส่วนระหว่างความกว้างของฟันต่อฟันซี่ดีไปที่ร้อยละ ๘๐ เมื่อภาพนั้นอยู่ในกลุ่มฟันสันและฟันสันมาก ในขณะที่พอใจภาพที่มีสัดส่วนระหว่างความกว้างของฟันต่อฟันซี่ดีไปที่ร้อยละ ๖๒ เมื่อภาพนั้นอยู่ในกลุ่มฟันสูงและสูงมาก การศึกษาที่ผ่านมา เกี่ยวกับความพอใจของทันตแพทย์ต่อขนาดและสัดส่วนของฟันซี่บัน มักจะเป็นรายงานการศึกษาของชาวต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่^{2,11-13} ซึ่งการหาขนาดและสัดส่วนที่เหมาะสม ที่ทันตแพทย์ไทยพอใจนั้นยังไม่ได้มีผู้ที่ทำการศึกษาอย่างจริงจัง ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพอใจของทันตแพทย์ไทยต่อความสวยงามของสัดส่วนทางมนุษยวิทยาที่แตกต่างกันของฟันหน้าบัน เพื่อนำผลการวิจัยนี้มาเป็นแนวทางเบื้องต้นในการวางแผนการรักษาทางทันตกรรม

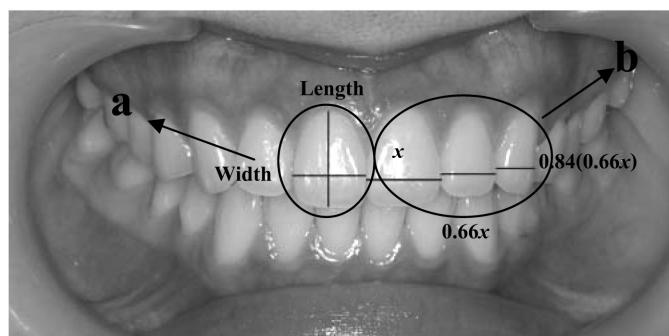
เพื่อความสวยงามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้นช่วยตัดสินใจเลือกขนาดและสัดส่วนของฟันหน้าบันในการบูรณะบริเวณดังกล่าวได้เพิ่มขึ้น

วัสดุและวิธีการ

สุ่มเลือกทันตแพทย์ไทย ที่มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 3 ปี¹² และเคยให้การรักษาทางทันตกรรมประดิษฐ์ทันตกรรมหัตถการ ทันตกรรมจัดฟัน หรือทางศัลย์ปริทันต์ที่บริเวณฟันหน้าบัน ภายในระยะเวลา 1 ปี ก่อนที่จะทำการตอบแบบสอบถาม มีความเข้าใจภาษาไทยและสื่อสารได้ มีสติสัมภัญญาติ ไม่มีภาวะแทรกซ้อนทางสมอง และยินดีเข้าร่วมวิจัย มาเป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษา ทำการคัดเลือกนางแบบฟันจากประชากรไทย 1 คน ที่มีสภาพเหงือกสมบูรณ์ ไม่มีซ่องตำแหน่งห่วงเหงือกและฟัน ตำแหน่งความสูงของเหงือกของฟันตัดข้างซี่บันควรที่จะต่ำกว่าฟันตัดกลางซี่บัน และฟันเขี้ยวซี่บัน ตำแหน่งของขอบเหงือก และลักษณะฟันทั้งชุดขวาน มีความสมมาตรกันเมื่อดูด้วยตาเปล่า ไม่มีฟันสีกีดีฟันหน้าทั้ง 6 ซี่ ฟันเรียงตัวกันเป็นระเบียบไม่ซ้อนเก ลักษณะฟันระหว่างความกว้างของฟันต่อฟันซี่ดีไป มีค่าไกล์เคียงกับสัดส่วนของ Preston⁹ สัดส่วนระหว่างความกว้างต่อความยาว

ของฟันตัดกลางซี่บันอยู่ในช่วงร้อยละ 75 ถึง 80¹²⁻¹⁴ (รูปที่ 1) ไม่เคยได้รับคุบิตเหตุในส่วนของข้ากรไวรและใบหน้า ไม่มีวัสดุอุดฟันในบริเวณด้านหน้าและนางแบบฟันยืนตีเข้าร่วมวิจัย

ถ่ายภาพนางแบบฟันโดยจัดตำแหน่งศีรษะของนางแบบให้อยู่กับที่โดยใช้ก้านยึดศีรษะผู้ป่วย (cephalostat) ໄสที่ถ่างปาก ให้กัดฟันในตำแหน่งสบ ถ่ายภาพโดยใช้กล้องดิจิตอล (Canon EOS 350D, Canon Inc., Japan) วัดระยะจากหน้าจอแสดงภาพถึงระนาบฟันหน้าบันของนางแบบเป็นระยะ 120 เซนติเมตร ปรับความละเอียดของภาพที่ 8 ล้านพิกเซล (pixels) โดยตั้งโปรแกรมถ่ายภาพปรับเอง (manual) ความเร็วชัตเตอร์ (shutter speed) ที่ 1/250 วินาที ขนาดรูรับแสง (F/stop) ที่ 16 ปรับรูปให้เด่นชัดที่เหมาะสม ให้ครอบคลุมบริเวณส่วนฟันหน้าบันและรูม่านตาดำ ให้ตำแหน่งไฟกัลสอยู่ที่บริเวณเด่นกึ่งกลางฟันตัดกลางซี่บันคู่กลาง ถ่ายภาพและบันทึกลงในคอมพิวเตอร์ยี่ห้อโตชิบารุ่นแซฟเทลไลท์ (Toshiba Satellite M45-S331, Japan) หน่วยความจำ 512 เมกะไบต์ จากนั้นทำการถ่ายโอนข้อมูลภาพถ่ายเข้าโปรแกรมดิจิตอลเดนทิส (บวร ใจชอบ ห้องปฏิบัติการกรรมวิธีสัญญาณดิจิตอลภาควิชาไฟฟ้าสื่อสาร คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ทำการวิเคราะห์ คำนวณหาขนาดและสัดส่วนฟันหน้าบันใหม่ โดยมีหลักในการปรับเปลี่ยนแยกเป็น 2 วิธี คือ

รูปที่ 1 รูปฟันต้นแบบ

- (a) สัดส่วนระหว่างความกว้าง (Width) ต่อความยาว (Length) ของฟันตัดกลางซี่บันมีค่าเป็นร้อยละ 78
- (b) สัดส่วนระหว่างความกว้างของฟันตัดกลางซี่บันต่อฟันตัดข้างซี่บันมีค่าเป็นร้อยละ 66 และฟันตัดข้างซี่บันต่อฟันเขี้ยวซี่บัน มีค่าเป็นร้อยละ 84 เมื่อมองจากทางด้านหน้า

Fig. 1 Master teeth image.

- (a) The width/length ratio (W/L) of the upper central incisor is 78%.
- (b) The proportion of the upper central incisor to the lateral is 66% and the lateral to the canine is 84% when viewed from the front.

วิธีที่ 1 คำนวณขนาดฟันตัดกลางซึ่งบันโดยอ้างอิงจาก การศึกษาของ Kaewplung และคณะ⁶ เมื่อได้ค่าขนาดของ ฟันตัดกลางซึ่งบันเป็นค่าเริ่มต้นแล้วนำไปคำนวณขนาดของ

ฟันซี่ดัดไปโดยใช้สัดส่วนความกว้างของฟันต่อฟันซี่ดัดไปที่ ร้อยละ 62 เป็นภาพที่ 1 (รูปที่ 2a) ร้อยละ 70 เป็นภาพที่ 2 (รูปที่ 2b) และ ร้อยละ 80 เป็นภาพที่ 3 (รูปที่ 2c)

(a)

(b)

(c)

รูปที่ 2 รูปพันหนาบนสร้างโดยวิธีที่ 1 จากการใช้สัดส่วนระหว่างความกว้างของฟันต่อฟันซี่ดัดไปที่

- (a) ร้อยละ 62 (ภาพที่ 1)
- (b) ร้อยละ 70 (ภาพที่ 2)
- (c) ร้อยละ 80 (ภาพที่ 3)

Fig. 2 The images generated by the first method using the tooth-to-tooth width proportions at

- (a) 62% (image 1)
- (b) 70% (image 2)
- (c) 80% (image 3)

วิธีที่ 2 คำนวณขนาดพื้นตัดกลางซีบันโดยอ้างอิงจากการศึกษา Cesario และ Latta⁴ เมื่อได้ค่าขนาดของพื้นตัดกลางซีบันเป็นค่าเริ่มต้นแล้วนำไปคำนวณขนาดของพื้นซีดัดไปตามแบบวิธีที่ 1 โดยสัดส่วนระหว่างความกว้างของพื้นต่อพื้นซีดัดไปที่ร้อยละ 62 เป็นภาพที่ 4 (รูปที่ 3a) ร้อยละ 70 เป็นภาพที่ 5 (รูปที่ 3b) และร้อยละ 80 เป็นภาพที่ 6 (รูปที่ 3c) จากนั้นใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับรูป (Adobe® Photoshop® CS2 version 9.0.2, United States ©1990–2005 adobe system incorporated, 2006) ช่วยในการตัดแต่งพื้นให้ได้ขอบของภาพที่ซัดเจนโดยที่คงสัดส่วนที่คำนวณได้ไว้เหมือนเดิม

พิมพ์ภาพที่ 1 ถึงภาพที่ 6 ออกมานเป็นภาพสีด้วยกระดาษฟูจิ ขนาด 12.5 x 6 เซนติเมตร ภาพละ 2 ชุด รวมทั้งหมด 12 ภาพ โดย 6 ภาพแรกคือ ภาพที่ 1 ถึง ภาพที่ 6 จัดเป็นชุดทดสอบที่ 1 และอีก 6 ภาพที่เหลือจัดเป็นชุดทดสอบที่ 2 ติดภาพบนกระดาษไปสตอเร็สเทาขนาด 30 x 21 เซนติเมตร ทำการเก็บข้อมูลการตอบแบบสอบถามด้วยผู้ทำวิจัยเอง แสดงภาพจำลองพื้นในชุดทดสอบที่ 1 และชุดทดสอบที่ 2 ตามลำดับ ด้วยการสุมลำดับภาพภายนอกชุดทดสอบ ทั้งนี้ลำดับของภาพที่ได้จากการสุมในขั้นตอนนี้จะใช้ปุลอดการวิจัย ให้ทันตแพทย์ทำการประเมินค่าความพอใจภาพพื้นที่ละภาพรวม 12 ภาพ ใช้เวลาภาพละไม่เกิน 1 นาที ภายใต้แสงจากหลอดไฟฟลูออเรสเซนต์ (fluorescent lamp) จากนั้นให้ระบุคะแนนด้วยการให้เครื่องหมายเส้นตรงกลางไปบนสเกลคะแนนแบบเส้นตรง (visual analog scale) ที่มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 100 โดยที่ 0 หมายถึง พอใจน้อยที่สุด และ 100 หมายถึง พอใจมากที่สุด ทันตแพทย์ทำการประเมินความพอใจต่อสัดส่วนความกว้างของพื้นที่มีองค์ประกอบด้านหน้า โดยไม่เกี่ยวกับ สีของภาพ รูปร่างพื้น สีเนื้อ กีฬา พื้น เส้นกึ่งกลางพื้น การลบพื้น แนวแกนพื้น และความสูงของพื้น

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำหรับรูปเพื่อประเมินทางสถิติເອສ皮ເອສເອສ ฟอร์วินໂດරส์ (SPSS for Windows version 11.0, SPSS INC, Illinois USA) ตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ในการประเมินค่าความพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการให้คะแนนพอใจต่อภาพที่เหมือนกันในชุดทดสอบที่ 1 และชุดทดสอบที่ 2 ใกล้เคียงกัน ซึ่งสามารถทำการทดสอบได้ด้วยการทดสอบของสูตรดาลเบิร์ก (Dahlberg's formula)¹⁵ การตัดสินใจเลือกข้อมูลของชุดทดสอบมาวิเคราะห์พิจารณาจากความจำเพาะเจาะจงในการแยกแยะ ว่าทันตแพทย์สามารถแยกภาพขนาดและสัดส่วนที่มีความแตกต่างกันมากของพื้นหน้าบันออกจากกันได้หรือไม่

ระหว่างภาพที่ 1 กับภาพที่ 6 และระหว่างภาพที่ 3 กับภาพที่ 4 และพิจารณาจากความໄภในการแยกแยะ ว่าทันตแพทย์สามารถแยกรูปที่ขนาดและสัดส่วนของพื้นหน้าบันที่มีความใกล้เคียงกันออกจากกันได้หรือไม่ระหว่างภาพที่ 1 กับภาพที่ 4 ภาพที่ 2 กับภาพที่ 5 และภาพที่ 3 กับภาพที่ 6 จากการให้คะแนนความพอใจ โดยจะเลือกชุดทดสอบที่มีความจำเพาะเจาะจงและค่าความໄภในการแยกแยะดีที่สุด ซึ่งแสดงออกด้วยจำนวนคู่ที่ซ้ำกันน้อยที่สุดของข้อมูลคะแนนความพอใจ

จากนั้นนำชุดทดสอบที่ทำการเลือกเรียบร้อยแล้วมาวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบคะแนนความพอใจเฉลี่ยของรูปและประสบการณ์ในการทำงานด้านทันตกรรมที่แตกต่าง โดยใช้การวิเคราะห์หาความแปรปรวนทางเดียว และเปรียบเทียบคะแนนพอใจเฉลี่ยของเพศ ระดับการศึกษา และสาขาวิชาที่แตกต่าง โดยใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (crosssectional descriptive study) การทดสอบความเชื่อมั่นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การทดสอบของสูตรดาลเบิร์ก¹⁵ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีความคงที่แน่นอนในการให้คะแนนในภาพที่ซ้ำกัน ในระดับคะแนนความพอใจแตกต่างกันที่ 10.33 คะแนน และจากการทดสอบพบว่าข้อมูลในชุดทดสอบที่ 1 มีค่าความจำเพาะเจาะจงในการแยกแยะและค่าความໄภในการแยกแยะ ตีกับข้อมูลในชุดทดสอบที่ 2 จึงเลือกข้อมูลในชุดทดสอบที่ 1 มาทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อจากตารางที่ 1 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของคุณลักษณะของทันตแพทย์ผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ทันตแพทย์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงร้อยละ 73.1 และร้อยละ 26.9 เป็นผู้ชาย จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 58.2 และจบการศึกษาในระดับหลังปริญญาตรี ร้อยละ 41.8 ทันตแพทย์ที่ทำงานเกี่ยวนโยบาย คุณภาพงาน (สาขาทันตกรรมประดิษฐ์ ทันตกรรมหัตถการ บริทันติวิทยา และทันตกรรมจัดฟัน) มีร้อยละ 28.5 และไม่ได้ทำงานเกี่ยวนโยบาย คุณภาพงาน (สาขาวิชาทั้งหมด) ร้อยละ 71.5 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านทันตกรรมระหว่าง 3-10 ปี ร้อยละ 79.74

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของคุณลักษณะของทันตแพทย์ผู้ตอบแบบสอบถาม

Table 1 Number and percentage of demographic characteristics of the respondent dentists.

Demographic characteristics		No. of respondents	% of respondents
	Total respondent dentists	316	100
Gender	Male	85	26.9
	Female	231	73.1
Specialty education	General practitioner	184	58.2
	Specialist	132	41.8
Field of specialty	Esthetic field*	90	28.5
	Non-esthetic field**	226	71.5
Years since graduation (years)	3-10	252	79.74
	11-20	54	17.10
	21-30+	10	3.16

*Prosthodontics, Restorative dentistry, Periodontology, Orthodontics

**Oral and maxillofacial surgery, Endodontics, General practitioner, Super general practitioner, Pedodontics

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของคุณลักษณะสาขาวิชาของทันตแพทย์ผู้ตอบแบบสอบถาม

Table 2 Number and percentage of demographic characteristics of specialty education of the respondent dentists.

Demographic characteristics of specialty education	No. of respondents	% of respondents
Total respondent dentists	316	100
General practitioner	184	58.2
Super general practitioner	9	2.8
Prosthodontics	49	15.5
Restorative dentistry	11	3.5
Periodontology	18	5.7
Oral and maxillofacial surgery	20	6.3
Pedodontic	4	1.3
Orthodontics	12	3.8
Endodontics	9	2.8

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความพอใจต่อภาพ

Table 3 Comparing mean satisfaction scores among images.

Image No.	N	Satisfaction score			p-value
		Minimum	Maximum	Mean $\pm$ SD	
1	316	1	100	59.6 $\pm$ 18.5 ^c	0.00*
2	316	10	100	66.1 $\pm$ 17.7 ^{ab}	
3	316	18	100	69.4 $\pm$ 16.0 ^a	
4	316	10	90	57.1 $\pm$ 17.3 ^c	
5	316	7	99	63.9 $\pm$ 16 ^b	
6	316	10	100	57.5 $\pm$ 17.9 ^c	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

a,b,c ตัวอักษรเดียวกันแสดงถึงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

*The mean difference is significant at 0.05 level.

a,b,c Means with the same letter in each column are not significantly different at 0.05.

จากตารางที่ 2 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของสาขาวิชาพบว่า ทันตแพทย์ที่ตอบแบบสอบถามอยู่ในสาขานักศึกษาทันตกรรมทั่วไปเป็นจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 58.2 รองลงมาคือ สาขานักศึกษาทันตกรรมประดิษฐ์ ร้อยละ 15.5 และสาขารังสิตศาสตร์ซึ่งเป็นร้อยละ 6.3

จากตารางที่ 3 แสดงถึงค่าเฉลี่ยคะแนนความพอใจของภาพ พบว่าทันตแพทย์มีความพอใจในภาพที่ 3 (69.4 ± 16.0) เป็นอันดับที่ 1 รองลงมา คือ ภาพที่ 2 (66.1 ± 17.7) และตามด้วยภาพที่ 5 (63.9 ± 16.0) เมื่อนำคะแนนความพอใจทั้ง 6 ภาพ ไปทดสอบการกระจายตัว พบว่า $p < 0.05$ มีข้อมูลการกระจายไม่ปกติ ไม่เข้าเงื่อนไขการวิเคราะห์การแปรปรวนได้ จากการอ้างอิงของ Kulnasutra¹⁶ และ Vanichbuncha¹⁷ กล่าวว่าหากกลุ่มประชากรตัวอย่างมีมากกว่า 100 คน ขึ้นไป จะสามารถประมาณได้ว่าข้อมูลมีการกระจายตัวปกติ ผลการวิเคราะห์พบว่าเพศที่แตกต่างกัน มีคะแนนความพอใจเฉลี่ยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) คะแนนความพอใจเฉลี่ยของเพศหญิงมีคะแนนสูงกว่าเพศชายและพบว่าระดับการศึกษา สาขาวิชา และประสบการณ์ในการทำงานทางด้านทันตกรรม ที่แตกต่างกันมีคะแนนความพอใจเฉลี่ยที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

multiple comparison) ต่อเพื่อหาความแตกต่างระหว่างคะแนนความพอใจเฉลี่ยของภาพ ผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่าภาพที่ 1 4 และ 6 แตกต่างจากภาพที่ 2 3 และ 5

จากตารางที่ 4 ผลของการเปรียบเทียบคะแนนความพอใจเฉลี่ยของภาพต่อเพศ ระดับการศึกษา สาขาวิชา และประสบการณ์ในการทำงานทางด้านทันตกรรมที่แตกต่าง พบว่าเมื่อนำคะแนนความพอใจของรูป ทดสอบการกระจายตัวพบว่า $p < 0.05$ มีการกระจายไม่ปกติ ไม่เข้าเงื่อนไข การวิเคราะห์การแปรปรวนได้ จากการอ้างอิงของ Kulnasutra¹⁶ และ Vanichbuncha¹⁷ กล่าวว่าหากกลุ่มประชากรตัวอย่างมีมากกว่า 100 คน ขึ้นไป จะสามารถประมาณได้ว่าข้อมูลมีการกระจายตัวปกติ ผลการวิเคราะห์พบว่าเพศที่แตกต่างกัน มีคะแนนความพอใจเฉลี่ยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) คะแนนความพอใจเฉลี่ยของเพศหญิงมีคะแนนสูงกว่าเพศชายและพบว่าระดับการศึกษา สาขาวิชา และประสบการณ์ในการทำงานทางด้านทันตกรรม ที่แตกต่างกันมีคะแนนความพอใจเฉลี่ยที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบคะแนนความพοใจเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่นำมาศึกษา**Table 4** Comparing mean satisfaction scores, classified by demographic characteristics.

Demographic characteristics		Number	Mean ± SD	p-value
Gender	Male	85	60.6 ± 19.5	0.016*
	Female	231	62.9 ± 17.1	
Specialty	General practitioner	184	62.3 ± 17.6	0.944
education	specialty	132	62.2 ± 18.2	
Field of specialty	Esthetic field	90	62.3 ± 18.2	0.988
	Non-esthetic field	226	62.3 ± 17.7	
Years in graduation	3-10	252	62.2 ± 17.7	0.966
	11-20	54	62.5 ± 18.4	
(years)	21-30 +	10	62.2 ± 17.7	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

*The mean difference is significant at 0.05 level.

วิจารณ์

การศึกษาในครั้งนี้ได้คัดเลือกนางแบบฟันที่มีสัดส่วนระหว่างความกว้างต่อความยาวของฟันตัดกลางชิ้นบนมีค่าเป็นร้อยละ 75 ถึง 80 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ได้รับการยอมรับว่าสวยงามจากทันตแพทย์ในการศึกษาวิจัยก่อนหน้านี้¹²⁻¹⁴ มีค่าสัดส่วนระหว่างความกว้างของฟันต่อฟันซี่ถัดไป ใกล้เคียงกับของ Preston⁹ และใกล้เคียงกับการคัดเลือกนางแบบฟันในการศึกษาก่อนหน้านี้^{2,13}

รายงานการศึกษาของ Wolfart และคณะ¹³ กับ Shaw และคณะ¹⁸ แสดงให้เห็นว่าใบหน้าและรอยยิ้มของคนสามารถที่ดึงความสนใจไปจากฟันได้ ทำให้คะแนนความพοใจไม่ถูกต้อง ดังนั้น การศึกษานี้จึงใช้ภาพจำลองที่แสดงเฉพาะฟันเท่านั้น เพื่อลดปัจจัยรบกวนอื่นๆ เช่น บริเวณใบหน้า ริมฝีปาก และรอยยิ้ม ผู้ตอบแบบสอบถามจะได้มุ่งความสนใจ

ไปที่ฟันหน้าบันเพียงอย่างเดียว ถึงแม้ว่าจะมีองค์ประกอบอื่นเข้ามาเกี่ยวด้วย เช่น สีของภาพ รูปวงฟัน สีเงือก สีฟัน เส้นกึ่งกลางฟัน การลบฟัน แนวแกนฟัน แต่ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยคงที่ ที่มีเหมือนกันในทุกภาพ การเลือกวิธีการหาขนาดฟันตัดกลางชิ้นจากแนวคิดความกว้างในแนวใกล้กลาง-ใกล้กลางของฟันตัดกลางชิ้น 1 ซี่ ของระยะระหว่างปุ่มฟันเขี้ยวชิ้นน้ำยื่นปุ่มฟันเขี้ยวชิ้นขวา⁶ และจากแนวความคิดจากจุดกึ่งกลางรูม่านตาดำ⁴ เนื่องจากวิธีทั้งสองสามารถกำหนดตำแหน่งได้ถูกต้องจากหน้าจอคอมพิวเตอร์ สะดวกและดีกว่าการวัดโดยตรงจากใบหน้า หรือซ่องปากของผู้ปากของผู้ป่วย

แบบสอบถามความพοใจเป็นสเกลแบบเลี้นตรง ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้คะแนนได้ไวยและผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์คะแนนข้อมูลที่มีค่าต่อเนื่อง¹⁹ ทั้งนี้แบบสอบถามสเกลแบบเลี้นตรงยังได้รับความนิยมในการนำไปใช้ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพοใจเป็นจำนวนมาก^{13,19-21}

(a)

(b)

(c)

รูปที่ 3 รูปฟันหน้าบันสร้างโดยวิธีที่ 2 จากการใช้สัดส่วนระหว่างความกว้างของฟันต่อฟันซี่ถัดไปที่

(a) ร้อยละ 62 (ภาพที่ 4)

(b) ร้อยละ 70 (ภาพที่ 5)

(c) ร้อยละ 80 (ภาพที่ 6)

Fig. 3 The images generated by the second method using the tooth-to-tooth width proportions at

(a) 62% (image 4)

(b) 70% (image 5)

(c) 80% (image 6)

ในการศึกษาความเชื่อมั่นการประมินค์แบบสอบถามพอกใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ใน การศึกษานี้ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคงที่แน่นอนในการให้คะแนนในภาพเดียวกัน จากการทดสอบด้วยสูตรคาดเดาเบิร์ก¹⁵ มีคะแนนความพอดีโดยแตกต่างกันเฉลี่ย 10.33 คะแนนในภาพเดียวกัน ทำให้คะแนนในแต่ละภาพที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ อาจพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจน

ภาพจำลองที่ใช้ในการศึกษานี้ได้ทำการเปลี่ยนแต่ขนาดความกว้างของฟันต่อฟันซึ่งถูกนำไปในขณะที่คงความสูงไว้เหมือนเดิม ทำให้สัดส่วนระหว่างความกว้างต่อความยาวของฟันเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เมื่อวัดขนาดฟันหน้าบันทั้ง 6 ชี้นในแนวใกล้กลาง-ไกลกลาง และในแนวปลายฟัน-คอฟันในภาพจำลองที่ทันตแพทย์ให้คะแนนความพอกใจสูงสุด พบว่า สัดส่วนระหว่างความกว้างต่อความยาวของฟันตัดกลางซึ่งบัน มีค่าเป็นร้อยละ 75 แสดงถึงการศึกษา ก่อนหน้านี้¹²⁻¹⁴ รวมทั้งพบว่าสัดส่วนระหว่างความกว้างต่อความยาวของฟันในฟันตัดข้างซึ่งบันมีค่าร้อยละ 74 และฟันเขี้ยวซึ่งบันมีค่าร้อยละ 51 ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับสัดส่วนที่ทันตแพทย์พอใจมากที่สุด²

ในภาพที่ 1 และ ภาพที่ 4 ใช้แนวคิดความกว้างของฟันต่อฟันซึ่งถูกนำไปร้อยละ 62⁸ แต่ในปัจจุบันในหลาย ๆ การศึกษาพบว่าสัดส่วนดังนั้นนี้ไม่พบในฟันธรรมชาติ^{10,22,23} ซึ่ง มีการกล่าวว่า⁷ สัดส่วนนี้เป็นสัดส่วนที่ดูผิดรูปร่าง ไม่ธรรมชาติ สนับสนุนผลการศึกษาในครั้งนี้ที่แสดงให้เห็นว่า ทันตแพทย์ไทยไม่นิยมสัดส่วนความกว้างของฟันต่อฟันซึ่งถูกนำไปร้อยละ 62

ผลการศึกษาโดยจำแนกตามเพศ พบว่าเพศหญิงจะมีคะแนนความพอกใจเฉลี่ยสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากว่าในเพศหญิงจะเน้นเรื่องความสวยงามมากกว่าในเพศชาย สอดคล้องกับการศึกษาของ Phillips และคณะ¹⁹ เมื่อพิจารณาในเบื้องของระดับการศึกษา สาขาวิชา และประสบการณ์ในการทำงานทางด้านทันตกรรมพบว่า คะแนนความพอกใจเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้สำเร็จการศึกษาเฉพาะทางในสาขาวิชาที่ทำงานเกี่ยวนี้ น่องกับความสวยงาม หรือการมีประสบการณ์ในการทำงานทางด้านทันตกรรมที่บริเวณฟันหน้าบันที่แตกต่างกัน แต่กลุ่มตัวอย่างอาจจะได้รับการเข้าอบรมหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องระยะสั้น หรือจากการเข้าอบรมพัฒนาระยะในงานวิชา

การต่าง ๆ ในเรื่องความสวยงาม ทำให้คะแนนความพอกใจเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rosenstiel และคณะ² ที่ระบุว่าคะแนนความพอกใจต่อความสวยงามไม่ขึ้นกับระดับการศึกษา สาขาวิชา และประสบการณ์ในการทำงานทางด้านทันตกรรมด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ต้องการเลือกขนาดและสัดส่วนของฟันหน้าบันนั้น ขึ้นกับปัจจัยอีกหลายอย่าง เช่น ขนาดของขากรรไกรบน ความสมมั่นคงระหว่างขากรรไกรบนและล่าง รูปร่างสันเหือก ซ่องว่าระหว่างสันเหือกบนและล่าง ขนาดของริมฝีปาก ขนาดพัก รอยยิ้ม รูปร่างของใบหน้า อายุ เพศ ลักษณะบุคลิกภาพ ซึ่งความสวยงามขึ้นกับการมองของบุคคลนั้น²⁴ ความสวยงามทางทันตกรรมจึงไม่สามารถที่จะตัดสินได้จากตัวเลขทางคณิตศาสตร์ เนื่องจากเป็นทัศนคติส่วนบุคคล ถึงแม้ว่าทันตแพทย์ควรที่จะทำการประเมินด้านความสวยงามแต่ต้องทราบว่า ความพอกใจต่อความสวยงามมีความแตกต่างระหว่างบุคคล²⁵ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงแต่ละบุคคล การคำนึงถึงวัฒนธรรมประเพณี การรับรู้เรื่องความสวยงามที่ต้องพิจารณาร่วมด้วยเมื่อมีการนัดหมายฟันหน้าให้แก่ผู้ป่วย¹⁰

สรุป

ผลการศึกษา พบว่าภาพจำลองที่มีคะแนนความพอกใจของทันตแพทย์สูงที่สุด มีขนาดของฟันตัดกลางซึ่งบัน 1 ชี มีค่าเป็นร้อยละ 24 ของระยะระหว่างปุ่มฟันเขี้ยวซึ่งบันข้างลีฟ ปุ่มฟันเขี้ยวซึ่งบันขวา และขนาดความกว้างของฟันต่อฟันซึ่งถูกนำไปที่สัดส่วนร้อยละ 80 สัดส่วนทางมานุษยวิทยาที่แตกต่างกันของฟันหน้าบัน และเพศที่แตกต่างกันมีคะแนนความพอกใจเฉลี่ยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ระดับการศึกษา สาขาวิชา และประสบการณ์ในการทำงานของทันตแพทย์มีคะแนนความพอกใจเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางเบื้องต้นในการวางแผนการรักษาทางทันตกรรม เพื่อความสวยงาม โดยการประยุกต์ใช้ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้น เพื่อช่วยตัดสินใจเลือกขนาดและสัดส่วนของฟันหน้าบันในการนัดหมายฟันหน้าบันของผู้ป่วยได้เพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. Magne P, Belser U. Bonded porcelain restorations in the anterior dentition: a biometric approach. Chicago: Quintessence, 2002:57–96.
2. Rosenstiel SF, Ward DH, Rashid RG. Dentists' preferences of anterior tooth proportion—a Web-based study. *J Prosthodont*. 2000;9:123–36.
3. House MM, Loop JL. Form and color harmony in the dental art. Whittier: MM House, 1939;3–33.
4. Cesario VA Jr, Latta GH Jr. Relationship between the mesiodistal width of the maxillary central incisor and interpupillary distance. *J Prosthet Dent*. 1984;52:641–3.
5. Sterrett JD, Oliver T, Robinson F, Fortson W, Knaak B, Russell CM. Width/length ratios of normal clinical crowns of the maxillary anterior dentition in man. *J Clin Periodontol*. 1999;26: 153–7.
6. Kaewplung O, Yanyongkasemsuk W, Visitsin O. The study of clinical size of natural upper anterior teeth in a group of Thai population. *CU Dent J*. 2008;31:295–304.
7. Lombardi RE. The principles of visual perception and their clinical application to denture esthetics. *J Prosthet Dent*. 1973;29:358–82.
8. Levin EI. Dental esthetics and the golden proportion. *J Prosthet Dent*. 1978;40:244–52.
9. Preston JD. The golden proportion revisited. *J Esthet Dent*. 1993;5:247–51.
10. Mahshid M, Khoshvaghti A, Varshosaz M, Vallaei N. Evaluation of “golden proportion” in individuals with an esthetic smile. *J Esthet Dent*. 2004;16:185–93.
11. Ward DH. Proportional smile design using the recurring esthetic dental (red) proportion. *Dent Clin North Am*. 2001;45:143–54.
12. Brisman AS. Esthetics: a comparison of dentists' and patients' concepts. *J Am Dent Assoc*. 1980; 100:345–52.
13. Wolfart S, Thormann H, Freitag S, Kern M. Assessment of dental appearance following changes in incisor proportions. *Eur J Oral Sci*. 2005;113:159–65.
14. Chiche GJ, Pinault A. Esthetics of anterior fixed prosthodontics. Chicago: Quintessense, 1994:61–2.
15. Dahlberg G. A statistical methods for medical and biological students. London: George Allen and Unwin Ltd, 1940:126.
16. Kulnasutra P. Statistics for research. Revised Edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 1999:81–9.
17. Vanichbuncha K. Statistical analysis for management and research. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2007:216–50.
18. Shaw WC, Rees G, Dawe M, Charles CR. The influence of dentofacial appearance on the social attractiveness of young adults. *Am J Orthod*. 1985; 87:21–6.
19. Phillips C, Trentini CJ, Douvartzidis N. The effect of treatment on facial attractiveness. *J Oral Maxillofac Surg*. 1992;50:590–4.
20. Scott SH, Johnston LE JR. The perceived impact of extraction and nonextraction treatment on matched samples of African American patients. *Am J Orthod Dentofacial Orthop*. 1999;116:352–60.
21. Anderson KM, Behrents RG, McKinney T, Buschang PH. Tooth shape preferences in an esthetic smile. *Am J Orthod Dentofacial Orthop*. 2005;128:458–65.
22. Gillen RJ, Schwartz RS, Hilton TJ, Evans DB. An analysis of selected normative tooth proportions. *Int J Prosthodont*. 1994;7:410–7.
23. de Castro MV, Santos NC, Ricardo LH. Assessment of the “olden proportion” in agreeable smiles. *Quintessence Int*. 2006;37:597–604.
24. Ahmad I. Anterior dental aesthetics: historical perspective. *Br Dent J*. 2005;198:737–42.
25. Beder OE. Esthetics—an enigma. *J Prosthet Dent*. 1971;25:588–91.

Esthetic satisfaction on different anthropometric proportions of upper anterior teeth using computer-aided design

Piyarat Chalermsuksant D.D.S., M.S.¹

Orapin Kaewplung D.D.S., Ph.D. (Maxillofacial Prosthodontics)²

¹Dental Department, Galya Rajanagarindra institute, Department of Mental Health, Ministry of Public Health

²Department of Prosthodontics, Faculty of Dentistry, Chulalongkorn University

Abstracts

Objective To study on the satisfaction of Thai dentists based on different anthropometric proportions of upper anterior teeth.

Materials and methods A computer-aided design program was used to generate 6 images to set the width of the upper central incisor at 24 % of the intercanine distance or 1:6.6 of interpupillary distance. Once the width of the upper central incisor was obtained, the reading was used for calculating the width of the lateral incisor and the canine by using the tooth-to-tooth width proportions method at variation 62%, 70% and 80%. The 6 images obtained were placed in random sequence in the questionnaires and the same sequence was used throughout the survey to evaluate the dentist's esthetic satisfaction based on the visual analogue scale. The results were statistically analyzed using One-way analysis of variance and the Independent t-test. The first method was used to compare the mean satisfaction scores between the images and the years of experience and the second method was used to compare the mean satisfaction scores between gender, educational level and field of specialty. The statistically significant level was set at 0.05.

Results It was found that the width of upper central incisor based on 24% of the intercanine distance with 80% proportion was the most satisfied in this study. The most satisfied mean score is 69.4 ± 16.0 . The differences between the anthropometric proportion and the gender of dentist have made influence to the dentist's esthetic satisfaction significantly ($p < 0.05$). On the other hand, educational level, field of specialty and experiences in dental work did not have significant effect on dentist's esthetic satisfaction ($p < 0.05$).

Conclusion The knowledge obtained from this research could be the preliminary guideline for the treatment planning in the esthetic dentistry to determine the width and the proportion of the upper anterior teeth.

(CU Dent J. 2011;34:9–20)

Key words: anthropometric proportion; computer-aided design; dentist's satisfaction; esthetic dentistry; upper anterior teeth